

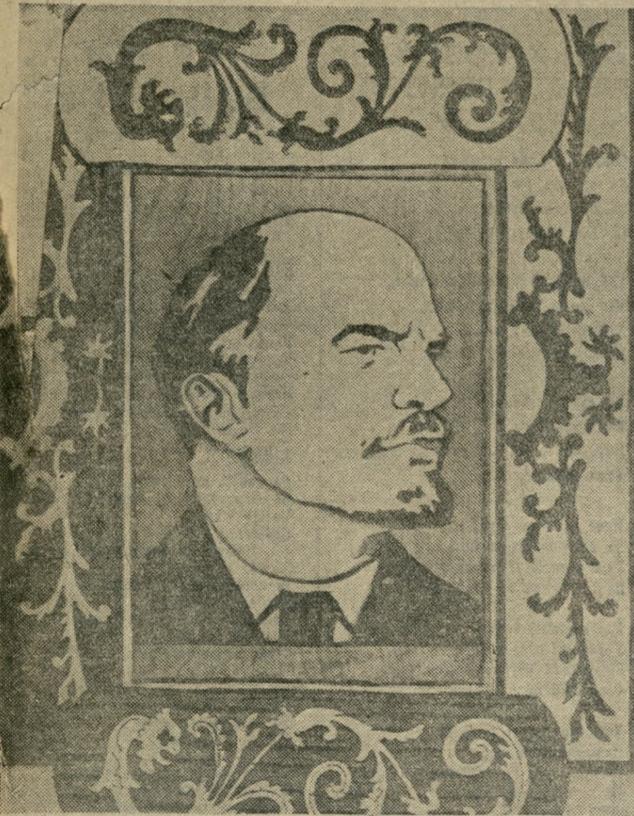
ВВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

6 (5890)

18 верасня 1937 г., субота

ЦАНА 10 КАП.

Партрэт В. І. Леніна, зроблены з фанеры рознага колеру старэйшым рэзьным арцелі «Чырвоны мебельшчык» тав. Пільманам (Жлобін).

ТВОРЧАСЦЬ ШЧАСЛІВАГА НАРОДА

У краіне пераможнага сацыялізму кожны грамадзянін атрымаў неабходны ўмовы і магчымасці для развіцця сваіх сіл і здольнасцей, для ажыццяўлення сваіх жаданняў. Новыя людзі, бліжэйша адданыя сваёй радзіме, верніцы іны, поўны творчых захадаў, выхоўваюцца на будаўніцтвах, на заводах і фабрыках, на калгасных палках. Асновай для росквіту іх здольнасцей служыць атрыманне імі матэрыяльнае багаццтва, агульны культурны рост краіны.

Шчаслівае жыццё, якое незвычайна развіваецца ў нашай краіне, прыводзіць да выдзялення ў народнай творчасці новых прыватных, новых, казак, багатых сваёй народнай мурашкою і прэжыванымі, складанымі выдзяленымі беларускім народам.

20-гадовае Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі БССР сустракае новыя поспехі, новымі прыватным творчым энергіяй, новымі песнямі.

У новых народных песнях яма і палітэстэтыка на тым, што гучыць на Беларусі да Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Што спяваў тады беларускі народ?

Гэта былі мелодыі і словы тужлівыя, сумныя, як сама тагочасная рэчаіснасць. Прыватныя, абрабаваны памешчыкамі і капіталістам, працоўны беларус праз песні выказваў сваё набаўеўшае гора, свой смутак, сваю збожжэную лямбівасць і прыгнятальнасць. Спявалі, салгалі і непамернай працы, жанчыны пра цяжкую долю рабыні. Наведаны рэчаіснасцю жудасныя казкі і легенды чуліся з вуснаў народных казачнікаў. Збожжэ, пільнае, надворнае жыццё нараджала тэтыя казкі і песні смутку і болю. І толькі казкі моцнай хвалі вырываўся з вуснаў народа пратэст і тнеў супроць эксплуатацый і прыгнятальнасці, няроўнасці і свайго гора, барацьбы за вызваленне прыгнятаных і эксплуатаваных.

З Кастрычніцкай рэвалюцыі, а гэтамі пераможнага будаўніцтва сацыялізма, з ростам вольнасці і ле людзей новай мелодыі, новай песні загучалі ў калгаснай вясні, у новаабудаваных рабочых пасёлках, усюды, — за працай, на азначыткі, на вечах мастацкай самазайнасці.

Як адрозніваецца жыццё працоўнага БССР ад жыцця працоўнага на той бок савецкай граніцы, так адрозніваюцца і іх песні. Пількі і беспрасветны лёс рабачы і селяніна пад ямом фашысцкай Польшчы. Гэта лёс абрабаванага, абрабаванага, забітага народа. Беспрабоўе і галечка, гора і жабрагань са самага жалітнага праследуюць працоўнага чалавека. Ва ўмовах адсутнасці перепецтвў, ва ўмовах беспрабавення і галечы не можа быць і гучыць ад росквіту творчых здольнасцей і талентаў працоўнага народа. Таму такія сумныя песні, аялаючыя чорнае гора і абяздаванасць, песні жабрагань, і, разам з тым, песні збожжэных людзей, людзей нявясціна і капіталістаў, людзей фашысцкага злуду нараджае народная творчасць Заходняй Беларусі і Польшчы.

У распадзых рэвалюцыянальных песнях гучыць смелы заклік да барацьбы за вызваленне ад рабства на прыкладу працоўнага Савецкага Саюза.

Мы сёння другую частку матэрыялаў

са зборніка беларускай народнай творчасці, рыхтуемага да 20-й гадавіны Кастрычніка Частуні, песні, казкі, створаныя народам БССР, напоўнены разліццём, энергіяй, багасцю, бліжэйшай лямбівасцю да сваёй сацыялістычнай радзімы.

Як крыніца пачы.
Наша ўлада расце —
Улада наша!
Ды савецкая!
І расце, і пільне,
І жыццё нам дае —
Ды вясёлае,
Ды шчаслівае,
А хто шчасце нам даў,
Хто жыццё збудоваў?
Улада наша!
Ды савецкая!

Ленін, Сталін далі
Усім народам зямлі,
Жыццё і светлае,
Ды зможнае.

У гэтай мелодычнай, праўдзівай песні казачніцаў Рагачоўшчыны выказаны думкі і пачуцці мільянаў беларускіх рабочых і калгаснікаў.

Багаты і невычайна тэмны вуснай народнай творчасці, Кожная з'ява, кожнае падзея знаходзіць тут сваё арыстэравае ў прастых і мудрых словах. У гэтых песнях народ злівае патхніцкіх сваіх перамож, вялікага друга свайго, таварыша Сталіна, які нястомна дапамагае беларусаму народу. У песнях сваіх зрыўных, разліццём і пільных аялае народ тую дапамогу, якая аялазана партыяй і ўрадам 2 жніўня на ініцыятыву рэспублікі Сталіна. У казках сваіх, прастых і задушаўных, раскажа беларускі народ аб тым, як дарэгі таварыш Сталін дапамог яму вытрымаць польскіх пільнаў, пралезлых на кіруючыя пасты ў БССР.

Вобразы Леніна, Сталіна і іх сардэчнасць усаўдзены народнымі творамі — казачні, легендамі, песнямі з вышочнай арыстэравае і сілай, з багачэйшай народнай мурашкою.

Сваёй творчасцю народ аялакае на ўсе важнейшыя пазей. Певым і нявясцінаю да ворагаў народа, якія імкнуліся вырнуць капіталістычнае рабства, гучыць шытаўніка прыпеўкі.

Не толькі вуснай народная творчасць атрымае такі набаўеўшы росквіт. Шырокае развіццё мае і самадзейнае народнае выяўленчае мастацтва.

Выдзяленне гэтых талентаў, дапамога іх рабаче, іх росту, збор і выданне вуснай народнай творчасці — пачынае і неадкладна захада чаму навуковых, пісьменніцкіх і мастацкіх арганізацый.

Этагратыўная секцыя Акадэміі навуў БССР і яе фальклорная камісія не збожжэ ішо выдць інавацыйна зборніка, які-б паказаў паслякастрычніцкую народную творчасць вызваленага народа. Нічым яшчэ не правіць сабе пядуна арганізаваны Дом народнай творчасці.

У народнай творчасці, ва ўсіх яе рознастайных формах адлюстраваны чэтроі думкі працоўнага народа, збудуўшася з сацыялізма, настроі і думкі аялазай сталініскай эпохі, для якіх стаўшая патрбнасцю праца збудуўна крынічай патхненія на складанне новых жанраў і новых песняў. У песнях і казках, у мастацкіх работах, у багачэйшай творчасці, якой сустракае беларускі народ Вялікую гавань, вырасоўваецца ўся вясцў сённяшняга нашага жыцця, нашай квітнечай краіны сацыялізма.

У крыніцах народнай творчасці адлюстраваны гіганцкія змены жыцця беларускага народа, як і ўсіх народаў нашай краіны, гарачая любоў савецкага народа да большэвіцкай партыі і савецкага ўрада, да Вялікага Сталіна.

Да 20-й гадавіны Вялікай сацыялістычнай рэвалюцыі беларускі народ, разам з усімі народамі СССР, складае новыя песні, каб уславіць свае перамогі, сваё шчаслівае жыццё.

У ПРЭЗІДЫУМЕ ЦВК СССР

17 верасня пад старшынствам тав. М. І. Калініна адбылося пасяджэнне Прэзідыума ЦВК СССР.

На пасяджэнні прынята сумесная пастанова ЦВК і Саўнаркома СССР аб змене структуры Дзяржаўнага Саюза. Гэтай пастановай, у прыватнасці, ліквідуецца існаваўшы пры Дзяржаўным інстытуте эканамічных даследаванняў. Узамен яго пры старшынстве Дзяржаўнага СССР арганізуецца Тэхніка-эканамічнае бюро. Прадугледжваецца рэарганізацыя рада адрэдаў.

Прэзідыум разглядаў таксама пытанне аб наборы ў інстытут чырвонай прафесуры на 1937—38 вучэбны год. Агульнаконтингент прыёму слухачоў у інстытут чырвонай прафесуры: гісторыка-партыйны, гістарычны, эканамічны, аграрны, інстытут сусветнай гаспадаркі і сусветнай палітыкі, філасофскі, літаратурны, савецкага будаўніцтва і права вызначан на 1937—38 вучэбны год у 150 чалавек.

На гэтым-жа пасяджэнні Прэзідыум ЦВК СССР тав. М. І. Калінін уручыў ордэны групы работнікаў Народнага каміса-

рыята унутраных спраў СССР, узнагароджаных за ўзорнае і самааданнае выкананне адказных заданняў урада.

Ад імя гэтай групы выступілі тт. Тіханав і Кутавенка, якія выразілі глыбокую палыку ўраду і праваўладу народаў таварышу Сталіну за ўвагу і бацькоўскія клошаты.

Тав. М. І. Калінін, уручыўшы ордэны, павіншаваў таварышоў з унагародай. Зварачаючыся да слаўных наркамундзельцаў, тав. Калінін сказаў:

— Я лічу, што гэта высокая ўнагарода намі заслужана. Партыя і ўрад вельмі добра разумеюць, якую трудную работу вы выконваеце.

Жадаючы наркамундзельцам далейшых поспехаў у рабоце, Міхаіл Іванавіч гаворыць, што які-б хітраці, камбінацыі не прыстасоўваў вораг у сваёй контррэвалюцыйнай рабоце, яны развіваюцца і будуць развівацца ў далейшым. Меч чэкіста — гэта сякера нашага народа, занесеная над яго ворагамі.

Усе прысутныя атказалі на прамову таварыша Калініна бурнай авапай.

НА ПЛЕНУМЕ ЛІГІ НАЦЫЙ ДЭЛЕГАТ КІТАЯ ВЫКРЫВАЕ ЯПОНСКІХ ІНТЭРВЕНТАЎ

ЖЭНЕВА, 16 верасня. (БЕТА). Учора на пленуме Лігі нацый першы дэлегат Кітая Белінтон Ку выкрыў агрэсію японскага імперыялізма ў Кітаі. Ку, спыніўся не толькі на зверскіх метадах японскіх імперыялістаў, але і на іх канечных мэтах, якія закрываюць матэрыяльны інтарэсы ўсіх дзяржаў і агульны інтарэсы ўсяго чалавецтва. Японія, — заявіў Ку, — выдэ ілэменную палітыку тэрытарыяльных захватаў на Азіяцкім матэрыяле. Даваяўшы лічыма ўсю хлусню японскага імпэрыялізма, што заваяваныя тэрыторыі патрэбны Японіі для аялазання праблемы перанаселенасці, Ку заявіў, што Японія аялазніцца над уладай вясцінамі, якая ўсталявае пасля і ваіны і

разумее паратак, як нажорывае падпарадкаванне свавольству японскіх імперыялістаў. Мэта японскай палітыкі — гэта не толькі заваяванне Кітая, але таксама выгнацце замежных фірм з Азіі і захват уладанняў еўрапейскіх і амерыканскіх дзяржаў.

Ку заклікаў Лігу нацый аднавіць элементарную цавагу да міжнароднага паратаку, заклікаў ілэменную агрэсію і парушэнне дагавораў і, асабліва, аялазці паветраную бомбардыроўку грамадзянскага насельніцтва.

Складчыне прамовы Ку было пакрыта доўгімі апладысмантамі. Прамова зрабіла глыбокае ўражанне.

ВЫСТУПЛЕННЕ НЕГРЫНА

ЖЭНЕВА, 16 верасня. (БЕТА). Сёння адбылося спачатку закрытае, а затым адкрытае пасяджэнне Савета Лігі нацый.

Пасля разгляду Саветам некаторых арыстэравае пільнаў было праагэдаў злева гаворы Іспанскага ўрада Негрыну. Негрын напоўніў аб зверскіх рабачынях ў Альмерыі, наладжаным германскім флотам, а таксама аб варварскім заапаненні без пільнаў Іспанскага тэатра «Кампеадор» думка Італьянскімі аялазцамі.

Закрытаю пільнаў канферэнцыя Негрын заявіў энергічна пратэст Іспанскага ўрада супроць склікання міжэмааморскай канферэнцыі без увазду Іспаніі — міжэмааморскай дзяржавы, пааіраўшаўнай болы за ўсіх ад ірацтва.

У заключэнне Негрын вырасціў упэўненасць, што рэвалюцыя Савета Улічыць законныя правы і інтарэсы Іспанскай рэспублікі, а таксама велізарную важнасць аднаўлення безапаснасці суджахотства ў

Міжэмааморскіх моры без усяіх абмежаванняў.

Пасля Негрына з аялазкам на яго крытыку пільнаў канферэнцыі выступіў французскі міністр замежных спраў Дэльбоэ у якасці старшынства гэтай канферэнцыі.

Апальны выступіў тав. Літвінаў, які заявіў, што факты, прыдзельныя прафэлізікам Іспаніі, гаворыць самі за сябе. У яго няма неабходнасці гаварыць аб сваіх аялазках да аялазцы Іспанскага ўрада, бо яго заявы, зробленыя на канферэнцыі міжэмааморскіх дзяржаў у Ніёне, гэта ўжо дастаткова растлумачылі. Іспанскае пытанне ў больш поўным аб'ёме будзе абмеркаўвацца на пленуме Лігі. У Ніёне то-е-е зроблена, але з гэтага не вынікае, што Ліга нацый, якая заклікана абараняць усе сваіх членаў ад усяіх агрэсіў, нічога не мае сказаць на гэтаму пытанні. Тав. Літвінаў упэўніў, што Совет скажа сваё слова на поваду аялазцы члена Лігі і члена Савета.

НАРАДА ПА ПЫТАННЮ АБ ПРАДКАСТРЫЧНІЦКІМ СПАБОРНІЦТВЕ

Учора ў Доме партыі адбылася аялазца склікання Менскім гаркам КП(б)Б нарада кіраўнікоў прапрыемстваў горада па пытанню аб выкананні прафінансана і хадзе прадыктывіцкага сацыялістычнага спаборніцтва.

З абмену думак выявілася, што прапрыемства горада выказвае профінансана з рук вон дранна, зусім слаба разгорнут стаханавскі рух і прадыктывіцкае спаборніцтва.

За 8 месяцаў прапрыемства горада выканала план толькі на 97 проц. Неададана прадыктывіц на 5.743 тыс. рублёў. Гэта толькі на дзяржаўнай прапрыемстве. Прапрыемства-ж Белкаапромовета прааавалі яшчэ горш, яны выканалі 8-месячны план на 87,4 проц., неадаўшы прадыктывіц на 4.487 тыс. рублёў.

Асабліва ганебна прааавалі завод імя Мяснікова, які выканавіў свой план за 8 месяцаў толькі на 64,1 проц., завод імя Варашылава — на 53 проц. (на таварнай прадыктывіц), абытовка фабрыка імя Кагановіча — на 84,6 проц., завод імя Молатава — 85 проц., Мескаамбіат — 83,1 проц. Далейша не выкананы планы па пільных заадах Менска і асабліва заводы №№ 1, 3, 5, 8-месячны план яны выканалі на 63—75 проц.

Кіраўнікі гэтых прапрыемстваў выдць слабую барацьбу па ліквідацыі вынікаў ілэменна, не ўважачы і стаханавскі рух і прадыктывіцкае спаборніцтва.

На фабрыцы «Комунарка» і заводзе імя Варашылава колькасць стаханавцаў аялазца паўнаўна з мінулым годам. Стаханавцаў не ствараюць умоў у рабоце. У рэзультате іх выпрацоўка аялазца.

На прапрыемствах зараз прахадзіць сходы рабочых, на якіх прымаюцца канкрэтыя абавязальнасці да вясцінай гавані Кастрычніка, уступаюць у спаборніцтвы пахі, брыгады, асобныя рабочыя. На некаторых заводах разгарнулася спаборніцтва за права ўзяць у гарадскіх аялазца стаханавцаў, які адоўжыў 20 верасня.

Ілэменна няправільнае выступленне на нарадзе было дырэктара фабрыкі «Комунарка» тав. Пузанова. Гэты кіраўнік прапрыемства высуўў шкловую «створыню», быўшам пераглад норм натуральна выклікае зніжэнне стаханавскага руху.

Зусім аразумела, што гэта створыня не мае нічога агульнага з сапраўднасцю і служыць толькі шырмай для прыкрыцця ілэменнасці, а ў некаторых выпадках і сабатажу стаханавскага руху.

Выконваючы абавязкі другога сакратара гаркома партыі тав. Матвееў у сваім выступленні падвергнуў гэтай крытыцы работу кіраўнікоў прапрыемстваў Менска.

— Ачуваецца педаравальнае хладнакроўе, самазупакоенасць у рабоце дырэктараў. Людзі прывыклі, з месца ў месці не выконваць план і іх гэта зусім не трывожыць. Такі стан ні ў якім выпадку не можа быць прыліма — гаворыць тав. Матвееў.

Ніякіх аб'ектыўных прычын для пільнавання плана няма. Усё залежыць выключна ад кіраўніцтва. Тав. Матвееў разка кірыткіму дырэктара завода імя Варашылава тав. Лісоўскага, які іраўну работу завода прабуе вытлумачыць аб'ектыўнымі прычынамі, а сам не аргументуе сапраўднымі болейпільнай барацьбы за ліквідацыю аялазца.

Якія заацы зараз сталяць перад кіраўнікамі прапрыемстваў?

— Перш за ўсё, — гаворыць тав. Матвееў, — треба рашуча ўзяцца за ліквідацыю ілэменна. На гэту справу треба мабілізаваць абсалютна ўсіх рабочых, шырока выкарыстаўшы для гэтага самакрытыку. Треба правярць катры работнікаў сяродніх звынаў, і тых, хто ілэменна, хто тармозіць стаханавскі рух, знімаць з работы, і на іх месца высоўваць праааваных стаханавцаў.

Прадыктывіцкае спаборніцтва кіраўнікі прапрыемстваў павінны ўважачы, што гэтыя і кіраваць, каб пільнаў пільнаў гавані Кастрычніка суцэльна поўнай ліквідацыі аялазца ілэменна краіне.

Шляхам рашучага пільнаўна партыйна-масавай работы, парткомы павінны забяспечыць поспех прадыктывіцкага спаборніцтва.

Да гарадскога злёту стаханавцаў усе прапрыемствы горада павінны мець канкрэтыя планы мерапрыемстваў, які-б забяспечылі ліквідацыю аялазца, павінны аялазца спаборніцтвам літаратурна ўсіх рабочых, арганізаваць спаборніцтва паміж заводамі, выправаць канкрэтыя абавязальнасці да вясцінай гавані Кастрычніка і разгарнуць практычнае іх выкананне.

Партрэт І. В. Сталіна, зроблены з кавалачкаў дрэва рознага колеру майстрам-нагаснікам тав. Арповым (Мажыгу).

ПЕСНЯ ПРА СТАЛІНА

ЗАПЯВАЛА:
Сталін родны бацька наш...
X O P:
Зірнуў на нас — зара ўзышла,
Зірнуў на нас — зара ўзышла.
І ўся прагнулася страна.

ЗАПЯВАЛА:
Сталін, Сталін дарэгі...
X O P:
Як ясна зорка ззяеш ты,
Як ясна зорка ззяеш ты.
Да комунізма нас вядзі.
Да комунізма нас вядзі.

ЗАПЯВАЛА:
Што за сонца ясна...

X O P:
Над зямлёю ўсёй гарыць?
Гэта наш любімы Сталін
Цяпло, шчасце нам дарыць.
ЗАПЯВАЛА:
Сталін, Сталін дарэгі...
X O P:
Як ясна зорка ззяеш ты,
Як ясна зорка ззяеш ты.
Да комунізма нас вядзі.
Запісана ад нагасніцы ГРЭЧНАЙ
ДОМНІК, 45 год, і іншых нагасніц
калгаса «Чырвоны Маяк», Ма-
зырскага раёна.

Я ЧЫТАЮ ЛЕНІНА, Я ЧЫТАЮ СТАЛІНА...

Я хадзіла па саду,
А ў садзе зелена.
Не патрэбна нам царква,
Дайце інігі Леніна.
А ў садзе пад акном
Расце траўка зелена.
Авалодуў у аялазце
Таварыша Леніна.
А на небе сярод хмар
Светлая прагаліна,
Я на памяць вывучаю
Словы бацька Сталіна.
Сталі вясела мы жыць,
Ілэча багаварыць.
Нам свабоду, зямлю далі,
Каб мы ёў ўпраўлялі.

А я богу не малюся,
Крыж на шыі не нашу.
Ленінізму я вучусь
І на сходы ў клуб хаджу.
Я чытаю Леніна,
Я чытаю Сталіна,
Што калгасны шлях для вёскі
Есць адзіна правільны.
Ой, люблю я так глядзець
Ды на свайго Грышчу.
Часта ён прыносіць з клуба
Ленінскую кніжку.
Я лічуся ў комсамоле,
У партыю ўступіць хачу
І падрумачу сваю
Ленінізму навучу.

МАТЧЫН БАНКЕТ

На старасці долю сваю напаткала, —
Таму ганарыцца шчасліва маці,
Калісьці гібела, жыццё праклінала,
А зараз — багачце і радасць у хаце.
Вяном акружылі на старасці тосці,
Сыны-грамады за столам сядзяць.
А дочкі — сінічы ў шкловым уоросце
Выхоўваюць культурна людзей прынятае.
Старыны Антома з Данбаса прыехаў,
Праўне на шахе з пільнацай гол.
Настаўляў Алёша — для маці папеха,
А Павел — малодшы — выатны пілот.
Дачушка Марыя за маленства жалала
Быць інжынерам бясрыліх дарог,
І сёлета гэта яна атрымала,
І пещыца маці з гэсней чатырох.
І дзеві паўнае старую віталі,
І гутарку вясела ў хаце вялі —

Пра шчасце, што даў любімы наш
Сталін
Сямейны пародаў вялікай зямлі,
Староўка маці вясёла і зярова,
Стод пакрыла адою, пітвом.
І шум вяселісці ў сямі тапаровай,
Нясецца праз вокны далёка за дом,
І радасна маці з дачыньмі вяселіца.
Пачэсна сядзіць з галавою сёвай,
Хлэў поўны скаціны і хата-святая.
І хлэба засекі і сёння ёў сёвай.
І дзеві ад сёра старую віталі,
І гутарку вясела ў хаце вялі —
Пра шчасце, што даў любімы наш
Сталін,
Сямейны пародаў вялікай зямлі,
І. ЛУНАШОНАК, 40 год, нагаснік
калгаса «Чырвоны Дольцы», Уша-
цкага раёна.

ПЛЕНУМ МАЗЫРСКАГА АКРУГКОМА КП(б)Б

МАЗЫР, 17 верасня. (БЕТА). 16 — 17 верасня праходзіў пленум Мазырскага акруговага камітэта КП(б)Б. Пленум заа-
слухаў справаздачу бюро АК аб яго рабо-
це з часу выбараў і дала ад ста-
валі партыйнай прапаганцы ў акрузе.

Члены пленума ў сваіх выступленнях
радым фактаў наікрэсцілі яна неаааль-
ныяча становішча прапаганцы ў партый-
ных арганізацыях акругі.

На пленуме з вялікай прамовай высту-
піў выконваючы абавязкі першага сакра-
тара ЦК КП(б)Б тав. Волкаў. Ён наста-
ціў перад Мазырскай акруговай арганіза-
цыяй КП(б)Б рад баявых канкрэтных за-
дач.

У сувязі з пераходам тав. Апаньска на
ілэменную работу пленум выдць яго ад
абавязкаў члена бюро і сакратара акруго-
вага камітэта.

Тайным галасаваннем пленум выбраў
выконваючы абавязкі першага сакратара
АК КП(б)Б тав. Маркіна Д. Ф.

17 верасня пад старшынствам тав. М. І. Калініна адбылося пасяджэнне Прэзідыума ЦВК СССР.

Наследства творчасце

СА ЗБОРНІКА ТВОРЧАСЦІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА, ВЫПУСКАЕМАГА ДА ХХ ГАДАВІНЫ КАСТРЫЧНІК

ДЗЯКУЙ, СТАЛІН ДАРАГІ

Дзякуй, Сталін дарагі,
Дзякуй, родны Сталін,
Што на трактары рабіць
Ты мне паставіў.

Я на Сталінаў партрэт
Кожны дзень люблюся.
Высёў ён мне на свет —
Я напер красуюся.

Я энтану правду
З клуба ды на крышу,
І кэспарты і даклад
Сталіна ўслышу.

Пропаму я пасля працы
Усю рэчку бурную,
Дзякуй табе, родны Сталін,
За жыццё культурнае.

Запісана ў Ніжніўскім раёне.

МАЁ СЭРЦАЙКА ЖАДАЕ СТАЛІНА ПАБАЧЫЦЬ

З тымбонае крмычанькі
Ручайкі ліліся.
Там сінтрыны-маладзіцы
Пагуляць зымаля.

Яны ў лесе пагулялі,
Ягад панабралі.
Паміж сабой такі рэчы
Лаўчы маўлялі:

Апа кажа, — мае дзеці
Сыты і надзеі.
Каб-жа ім ды на свеце
Пражыць доўгі дзень.

А другая гаварыла,
— Я не ведаю гора,
Жыць мне сёння весела,
Як жылося ўчора.

Есь і сала, есь і масла,
Не ведаю нястачы.
Маё сэрцайка жадае
Сталіна пабачыць.

Запіс. ад налгасніцы Ніны Лунашай, 20 г., налгас імя Сталіна, Будаўнашалеўскі раён.

НА ДАЛЕКАЎСХОДНІЯ ГРАНІЦЫ ПАГРАНІЧНІК ПАГОДА СТАЯЎ

На далёкаўсходняй граніцы
Пагранічнік Лагоза стаяў,
Ён японца-манчжурскія банды
У Совецкі Саюз не пускаў.

Ён загінуў ад ворага кулі,
Рэвалюцыі верны салдат,
Але месца яго не пустое,
Бо малодшы змяніў яго брат.

Калі трэба, дык стануць мільённы
Верных справе адважных сыноў.
Вараньшчына наша шчасце — краіну
У любы момант з нас кожны гатоў.

Хай не думаюць ворагі нашы
Нам пакінуць жыццё будаваць,
Нашы межы сьвятчаны і моцны
Ніхто права не даў парушаць.

Мы зямлю нашай роднай краіны
Не дазволім фаншчынам чапіць,
Над трыногу тваёй пагранічнік,
Клічуць гэтую можаць мы дань.

Ад рабочага Р. Іодна, м. Бярэзіна.

ЭЙ, РЭЖ, КАСА, РЭЖ

Не выходзь з-за лесу, сонца,
Не сумы расу.
Патачалі мы баскопа
Вострую касу.

Эй, рэж, каса, рэж, рэж,
Мы не ведаем меж, меж...
Эй, вы, росы, мае росы —
Чыстая ваза

Роўна сьнежанца праросла —
Косіць сьнегада.
Эй, рэж, каса, рэж, рэж,
Мы не ведаем меж, меж...

Запісана ад налгасніцы Шаўцова (налгас «Сэрп і молат», Лёзнінскі раён).

ПЕСНЯ АБ КЛІМЕ ВАРАШЫЛАВЕ

Вораг разбіваў заставы,
Гарады і вёскі,
Вышаў Клім наш слаўны,
Клікнуў сваё войска.

Кулі сьпалілі градам,
Грымелі гарматы.
Ішлі чырвоныя атрады,
Нашы салдаты.

На Узбарэжжы Чорна мора,
Дзянікін разгубваў,
Нарабіў ён многа гора,
Народ там пакутваў.

Але хутка на расправу,
Вышаў наш Будзёныч,
Ён зрабіў чарым там страву
З дзёнікінаў сонныч.

Варашылаў зашаў перш
Белым пал Варшавы,
Буае помніца ім доўга
Як ішлі за славай.

Варашылаў паказаў ім,
Як кіруюць фронтам,
Бой не то, што вуха к сэрцу
Ды сьлізель пад зонтам.

Пойзем, хлопцы, у бойку смела,
Калі нас пакліча Клім,
Будзем заўжы метка цэліць,
Ворагаў расеем у дым.

Запісана ў налгасе «Барэц», Гомельскага раёна.

БЫВАЙЦЕ ЗДАРОВЫ

Бывайце здаровы,
Жывеце багата,
Ужо-ж мы паездзем
Да свае хаты.

У зялёнай дуброве
Начаваць будзем,
Вашае часны
Павес не забудзем.

У вашым калгасе
Шырокае поле,
Ніхай-жа для шчасця
Жыве ваша доля.

На рэчках на вашых
Муціліся-б воды,
Каб плаваці з крыкам
Гуделі карагоды.

Хай кожны з вас будзе
У працы дзёбам,
У хляві былі-б поўны
Усякай жывёлы.

Кароў шмаг і копей,
Свіней і авечак,
А куры, каб несілі
На позу мечак.

Нядарма-ж калгас ваш,
Каб зваўся багатым,
Забываць усёмі
Паўнепа ў вас хата.

Вароце надку
Балвіне, капусту
І з бульбай гароку,
Заскарваіце тауста.

Каб жыць у полі
Трубою вілоса,
А ў хаце каб сала
Кублаві вілоса.

Што дзень у капусе
Каб плавала сьваржа,
А к сьваржы часнай
Вялася-б і чарка.

Каб вам тапавала
Ды часта на госні,
Ніхто-б ды ніколі
Не меў на вас злосці,

Жадаем яшчэ вам
Прыбытку ў хаце,
Ні можа, ні мдога —
Штогод па дзіпані.

Не будзе вам крыўды
Яшчэ і за тое,
Калі папануе
На год і па двое.

Дарогу-ж мы знаём
К вам, нягосьпі,
І сьзінь мы будзем
Да вас часта ў госні.

То па авельці,
То на радзінці,
Вазіць караваю
На дзе поўсміньці.

Запісана ад Адама Русана, налгас «Чырвоны Араты», Нопільскага раёна.

ЗА ХАРОШУЮ РАБОТУ ДЗЯКУЕМ ЕЖОВУ

Сарау кветачку прыгожу
Ля крутога рову,
За харошую работу
Спасіба Ежову.

Каб шпіёнаў хутчэй знішчыць,
Мы ўсе пойдзем напяралом,
Хай жыве арляносец
Ежоў — сталінскі нарком.

Як сабака Троцкі бреша,
Вяду падыбрае,
Іму Гітлер ды з Берліна
Тожа памагае.

Мяне мілы правадзіў
Да алябеньскіх рабін...
Усё трапкістаў корні знішчыць,
Не астанецца ні адзін.

Усе кветачкі белыя
У вярсіні паванесе;
Зіноўпаў ушчэнт паб'ем,
След свой не памянеце.

Хай бандыты і шпіёны
Наматаюць на вас,
Што надоўга ім шпіёніць,
Бо іх знойдзе НКУС.

СЯМЁН БУДЗЁН

Ой, за лесам, лесам цёмным
З сваімі байцамі
Выдзжаў Сямён Будзёныч
На шырока поле.

Коні мчацца, не стрываець,
Міма курыных сёлаў,
Знаюць байцы,
Знаюць коні

Каманду Сямёна.
— Гэй, люд бедны,
Люд убогі,
Стань у шараг з намі...

Наперадзе палыхае
Чырвоная зямля,
Сабраліся белыя людзі,
Народ абывацкі:

«Прыймай нас бацька родны,
Прыймай Будзёныч,
У нашых сэрцах
Гнеў усёкае

На панюў, палпанкаў,
Бо лям пілі кроў нашу,
Магілу капаці,
Пойдзем,

пойдзем мы адпомсцім
За ўсе іх азекі.
Ім цпер мы ўсе прыпомнім —
Зрубінем навекі...
Паглядзеў Сямён Будзёныч
Позіраў лагодным,
Гэтак дэла і ласкава,
Вышпам бацька родны.

— Я прыму вас, добры людзі,
Сляпце на коні!
Мы з савецкае краіны
Ворага прагонім.

Ой, за лесам, лесам цёмным
З сваімі байцамі
Выдзжаў Сямён Будзёныч
На шырока поле.

А насустрэч ім здалёку
Ворагі імчацца,
У пагоні плечы ўбравы,
А крыжамі грудзі.

— А ну, хлопцы, а ну, храбры,
Вынімаіце шашкі,
Мы паважам, як мы любім
Вацькаўшчыну нашу...

Як вынялі байцы шашкі
Ды з сталёвых пожаў,
Як махнулі, як шахадзі
Засвіталі шашкі.

Наперадзе сам Будзёныч
Бешпа смеда, храбра,
Прымае коць да доду
Ды вапаной масці.

Да алаку да самага
У полі, чыстым краі
Змагаціся будзёнаўшчы
Ды з варажой зграяй.

А як сонца паднялося
На шырокім полі,
Люты вораг не забудзе
Нашых вострых шашак.

Знае вораг, як мы ўмеём
Адважна змагацца.

Запісана В. Громавым, б. чырв. байцом, налгаснікам. Спалі і сплвалі чырвонаармісцы (Віцебскі раён).

ПЕСНЯ КАЛГАСНІЦЫ

Я старанька, дзетачкі,
Як паму, расказвае Сталіну пра мяне,
Расказвае ролу пра мяне,
Што жыла і сямдзесці ім і лет.

Ой, вялікі, дзетачкі, белы свет,
Я-ж дуада ў свеце праўды нет.

Як была я, дзетачкі, малада
Мае грудзі сьнегада нішчата.

Мае вочы сьлёзмі заплылі,
Людзі сэрца выклі, як авяры.

Не ізі, не ізі ў маю хату, смерць,
У маёй хаце некуды пабе дзень.

Ой, ты-б селя ў клець маю ў закрамах,
Ды там жыла буйнае і мука.

А ты-б селя ў поплаве на вакося,
Ды пабе мы стопчам ў сьнегася.

А ты-б селя ў полі ў баразну,
Ды пабе там трактары разлаіць.

Убярэйся, лётал, са шпара,
Мне, староў, не хоцацца паміраць.

Са сваімі дзеткамі хачу быць,
Са сваімі роліцамі хачу жыць.

Запісана ад Леташава Данілы (налгас «Комунар», Будаўнашалеўскага раёна).

АБАРОННЫЯ ПРЫКАЗКІ

1. Варашылаў Клім — пагроза ворагам усім.

2. Як Будзёныч з'явіўся — пан ад страху аж змяніўся.

3. Няма часу, як балагоўпу ў часы адступлення.

4. Нашы гарматы б'юць заўжыта, сперажыцца, пані, трымайце моцна штаны.

5. Калі не хочаш, каб атруціў газ — вынучай прапівараз.

Для кавалерыста коць кляд — ён у дарозе друг і брат.

У мірны час трактарыст — а ў вайсковы бой — танкіст.

Ансамбль песні і пляскі Хойніцкай МТС.

ЧАЛАВЕК-СОНЦА

Птушкі працавітыя, нахіляюцца трысняжкі-жорсткія. А совы, крумкачы і ястрабы хаваюць вочы, налітыя крыёмо нявінных. Плыла, плыла зорка і супынілася ля калодзі рыбакінай.

— Чалавечка, — праказала яна, — падыйзі да мяне, калі маеш мазалі на руках крываваы, кашулю на плячах заіравую. Падыйзі і захавай мяне ў цёмным бары, у зялёным густым, пабуўшы мне шалаш, каб злосьнікі не магі знайсці. Бацькі: за мой гонашча зямля людзі, мой ужалены звары. Яны хочучь крыві маёй і твай крыві за тое, што я асыліла пемнач, за тое, што ты не любіш іх, як малодшы ўсходы марозу.

Паставіў я сьпі, сёў у чопен і падліў на сёў-кляч хіўнай зоркі. Прыліў і што-ж бацьку? Бацьку не зорку, а чалавечка — ясна сонейка, чалавечка — велікана зямнога. Ён такі прыветны, быццам вельможа першы вясновы. Пазваліў я карагое сонейка ў чопен і пазва каля берага стромкага да букты лясной. Мы вывадзі і пашлі ў лес, а за намі прыпалы і яго сапутнікі — ясныя зоркі.

Дэталі шмалі-тутні, крычалі-распіналі сьсоў, ваўкі шохалі сьнежкі, і ніяк не магі напасці на сьлз велікана. Толькі птушкі добрыя, спаларожнікі-сваіны ды я ведалі тое месца. Цялілі ды за дзямі, месці за месцамі. У гэты бор, пад старым зуб зьяталіся птушкі-ластаўкі, выльвалі рыбы, прыхотлівы людзі і сапутнікі чалавечка-сонейка. Час ад часу прыбываў стая ясных сокалаў, папаяўся раць спытных воінаў. Усе, у каго мазалі на руках крываваы, кашулі на плячах зьіраваны, прыхотлівы суды ўліваліся ў раць веліканскую.

Палпылі хмары раз па небу нізка. Паказаліся маланка блізка. Над лугамі, над шырокімі палямі, у гарах і лясах стала дэмна і светла. Грымнуў парун, залпаў пахлянуў асініну, дзе сьдзела совы нягодныя, ворагы чорныя, ястрабы крыважаўныя. Праляўса зямля град з волата і мезкі. Уоньхнула таты сонейка агнёчырапаю, паклікалася па шырокім зямлі, праз лугі і балоты, да велікана горада, да залітата вострава, на падлеткі бяліняныя, на промьслы рыбакіны. І ўсе, у каго мазалі крываваы на руках, кашулі заіраваны на плячах, вынудзіліся за ім, за яго спаларожнікі-зоркамі.

Засвіталі стралы вострыя, забухалі стралы грозныя. Застукалі коні капытамі круткімі. Замахаці сокалы крыламі сільнымі. Палілася кроў з рад нагольнікаў. Завяўся бой на жыццё — на смерць.

Ворагі не азіпаюць і наша раць мадае. Ворагі страляюць, а мы іх агнём лямочным выкурваем з гібел наезжаных. Ворагі плачучы, а мы смяемся ў сады, у ляму, потны, стомленыя, гаротныя.

Абышо гэтак сонейка-чалавек тры разы зямлю шырокую, ізе ваяўз стая, ізе востры воіны стралы новыя. — Як рукой змяло сілу варажоў. Пасвігала. Заграўся ўдох зараван красныя. Асылілі палеткі бяліняныя і промьслы рыбакіны. Залеталі птушкі-вольніты, узліхнулі лягчай людзі белыя. Стала светла і воляна на зямлі.

Злосьнікі-пагоінікі забіраліся да вялікага чалавечка — не магі паўжаць. Толькі смерць сама пагасіла вочы ясныя, сьлала рукі монныя, волю дужую, розум

святлейшы. Чалавек-сонца, велікан, скалаў. Як узвалі аб гэтым яго воіны, — затужыліся, засмуткавалі.

Пашпывалі зноў птушкі-трусанікі, папыхалі людзі самі дабог, з чатырох бакоў у вялікі горад, каб паглядзець на асяні лічка карагога бацькі, чалавечка-сонца. Папамнелі лугі зялёныя, затуманіліся воды светлыя, запамуе сумнуў несьно бор векавечны, захвалаліся і застатгалі ад суму ракі і моры.

Жалка, да больш жалка такога чалавечка, Мунзікі напугалі струны, навашчылі смількі, валлі трубы медныя і зьіралі жалобнае песню над мёртвам веліканам. Узвалі труну бацькі яго сапутнікі-сваіны, яго сьмына, дзеш і ўнукі, і на сваіх плячах панеслі на каменнай вуліцы волянага горада да вялікага тома гванітына. Увары на ім закружыліся засмучоныя птушкі. Насупы людзі труну і плачучы, дыопа садым ракой, Волгай-матушчай.

Прыйлі і людзі, і птушкі-сапутнікі, — усе, каго абавіў ён аз мазалюў крываваых і рублах дзівых, нахіліліся да яго, апошні раз паглядзеці на асяні лічка і зарызалі. Замылі гудкі, запамуе бор і мора загалася. Тры разы ствала цар-пуняна на шырокім вуліцы, ля гранітынаго тома, ізе замурвалі людзі свайго татку роўнага, сокала горада, смелага воіна чалавечка-ясна сонейка. Таты ўзшоў чалавек — ясна сонейка, веліканаў сапутнік, выяваў ў даўгім шынеці на зямлю верацны грабніцы, і шырокай кісяю залататы кітарамі напісаў на ёй вялікае слова: Ленін.

Запісана ад налгаснаго вараўнаіна Юдзіна, б. удольнына грамадзянскай вайны, які ведаў шмат песень і казак і сам склаў іх (налгас «Комінтэрн», Бобрскі сельсовет, Нрупскі раён).

Народнасць творчасці

СА ЗБОРНИКА ТВОРЧАСЦІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА, ВЫПУСКАЕМАГА ДА XX ГАДАВІНЫ КАСТРЫЧНІКА

Барысаўская ганчарная арцель выдатна сваімі вырабамі пасуды. Ненаторыя экспанаты пасланы ў Парыж на выстаўну. НА ЗДЫМКУ: т. Такунова А. Е. робіць афарбоўку цвятчыцы. Фото Я. Салавейчыка.

КАЛГАСНЫЯ ЧАСТУШКІ

Сперажыся пан пузаты
Нам не страшны ваш паход.
У нас танкі і гарматы
Есць і монны морскі флот.
Іхдай суцэльна вайной.
На наш край чырвоны.
Навідзе нас тады ў бой
Наш маршал Будзёны.
Запісаў Петрушэўскі М., г. Магілёў.

Веселей іграй, гармонік,
Каб усе пазналі,
Што шчаслівымі людзьмі
Мы ў калгасе сталі.
Ой казісьці я жыла,
Сабам прывітала,
Непсіменная была,
Долю правідала.
Хвалі б'юцца ў берагі
Рэчаныя бурлівае,
Дзякуй, Сталін дарогі.
За жыццё шчаслівае.
Мы стыханаўнамі сталі,
Любим труд сабоўны свой.
Нас вядзе валакі Сталін —
Вольшвінкі рулявой.
Жыць заможна ў калгасе —
Гэта справа нашых рук.
Так сказаў таварыш Сталін,
Правадыр наш, любы друг.
Запісаў у калгасе Сухамілінскага
сельсавета, Старобінскага раёна,
І. П. Скуцэня.

Не дыміцца ўжо лучына
І не копціцца сьвеча.
Засяцілася ў хаце
Ярка лампа Ільіча.
Запісаў Стальмаг І. ад Таўчановай.
Веры (калгас імя Блюхера, Бабруйскага раёна).
На гары стаіць бароза,
Сон салодкі сочыцца.

Добрае жыццё настала,
Наміраць не хочацца,
У калгасе я жыву,
У калгасе над маю,
У калгасе навучылася
Кнігі Сталіна чытаць.
На Сталінскаму Статуту
Багацце наш калгас.
Усе адзеты, усе абуты,
Усёго многа ёсць у нас.
Запісаў Аладна І. П. са слоў 60-га-
довай Шыатулы Аўлоці з в. Волма,
Чэвоньскага раёна.

Ганарымся на ўвесь свет
Нашымі прымерамі.
Раней былі пастухамі,
Сталі інжынерамі.
Запісаў Аляксееўка ў калгасе «Чыр-
воная Елка», Бялыніцкага раёна.
Вось паехаў новы трактар,
Ён ужо за горкай,
У гэтым годзе праваліў
Мы без страт уборку.
Па культурнаму жыву,
Ён з талеркі вілачкай.
Свай збожжа мы маломі
Новай малапалачкай.
Запісаў у калгасе «КІМ» ад кал-
гасніцы Зайцавай.
Сілу я на самалёт,
Залучу паз неба.
Я краіну бараніць
Стану, калі трэба.
Калгасніца Зайцава, калгас «КІМ».
Я чытала пастанову,
Перачытвала не раз.
Дзякуй Сталіну й Ежову
За іх клопаты аб нас.
Запісаў Аляксееўка І., калгас «Прав-
да», Бялыніцкага раёна.

Лепшыя рундзельніцы-калгасніцы калгаса «Ленінская свабода», Пухавіцкага раёна, за вышукнай розных узораў. НА ЗДЫМКУ (злева направа): тт. Хонская М., Сячон Н. і Ніканчык М. І. Фото Гнедзько (БСФ).

ЧАСТУШКІ РАБОЧЫХ

Наш завод мы збудавалі,
Сіда чырвоны атрымалі.
Будзе жыць ашча што год
Варашылаўскі завод.
Запісана на зав. імя Варашылава, —
Менск.

А на нашым, на заводзе,
Праца ўдарная ў морзе,
Планы вышукнаюцца,
Жыццё палітэскае.
Запісана на зав. «Чырвоны мета-
ліст», — Віцебск.

Мы грацімы ўзмаляем,
Як нам Сталін таварыў,
План на дзвесці вышукнаем,
Незнаёмы нам прарыў.
Запісана на зав. імя Варашылава, —
Менск.

Мы з завода крэпасць зробім,
Вораг не паткнецца к нам.
Хай паткнецца пан-угробім,
Зломім рабры палатэм.
Запісана на зав. імя Кірэва, —Менск.

Не халзі ка мне, мальчонак,
Хопь ты і металевы,
Я пачула ад падружжя,
Што ты не стыханае.
Запісана на фабрыцы «КІМ», —
Віцебск.

Есць стыханаўны ў нас,
Першы з іх — гэта Карнас,
Будзем біцца гэты год,
За стыханаўскі завод.
Запісана на зав. імя Варашылава, —
Менск.

НІВА КАЛЕКТЫЎНАЯ

Ах ты, ніва, мая ніва,
Як-жа ты змянілася!
Ніва, ніва, ты па-давіа
Рукамі пакрылася.

Ты, блазежная раўніна,
Нам дапа дазастаць,
Бо пабе павяр машыны
Прывялі ў паразак.

Ты па-давіа так шчасліва
Збожжам прасявалася,
Ты для славы калектыва
Зоршам павіталася.

На пале, Спяпан з Ісакан
Кроў і пот лілі панам,
На табе араты плакаў,
Збіты папекім бізуном.

Ах ты, ніва, мая ніва,
Розіш ты багатні,
Жыць заможна і шчасліва
Сталін даў, наш бацька.

Ніва, нівачка мая,
Напа ты — нам вечна.
Урадаваў азіла
Горіасць чалавечая.

Стаі веседа мы жыць,
Стаі жыць заможна,
Наша нівачка шуміць,
Красуеца збожжам.

Ах ты, нівачка мая,
Як-жа ты змянілася.
Калектыўная азіла
Рукамі пакрылася.
Запіс. калгас «Ч-Жэніліна»
Лепельская аіруга.

НАД РАКОЮ...

Над ракою сарока шычога,
А за ракою трактар стракоца;
Трактар стракоца, ты галасісты,
А ў нашым калгасе лён валасісты.

Лён галавісты, аёв вясісты,
І мы ад гэтага ўсе ганарысты.
Бо гонар наш — урадавай шычтаем;
Бузы пахінеся — аж засмялеся;
Усюды валака, усюды багата,
Расце ў калгасе і клуб і хата.

Запісана ад калгасніцы Насці Са-
машына, 62 г. з калгаса «Добраво-
лец, Ветрынскага раёна.

ЗАГАДКІ

Хто такі геій двайчатага веда, замест
раба стварыў чалавека?
(Адказ: Деніп).

Загалачку загадаю,
На гармоніш айдраю,
Каму гонар і слава,
Каму заўсёды брава?
Стыханаўну).

Што гэта за машына, што разам жне і
малочіць, а ідзе — ажно азілаю кало-
піць. (Камбайн).

ЯК САБРАЎ БРЫГАДЗІР ЖНЕЯК...

(Дажынкавая)

Як сабраў брыгадзір жнеяк —
Усё маладзенькіх дэвак...
А жнупь жнейкі, пажынаюць,
Іны жыта дажынаюць,

Сталіну дзякуй пасылаюць,
Сталіну дзякуй пасылаюць
За вялікае поле,
За шырокую ніву.

— Наша жыта урадава:
Каласом каласіста
І азіном ярабіста...
Іны жыта дажынаюць
І ванок завіваюць,

Не для пава глумлівага,
Для калгаса вялікага.
Запісана ад Насці Сямішніна, 62 г.
з калгаса «Добраволец», Ветрын-
скага раёна.

«Лявоніха» ў вынананні жонак начскладу і чырвонаармейцаў Н-скай часці. Фото Я. Салавейчыка.

ДЗЕД І БАБА

Жыў дзед з бабай, жылі
іны аднасобна... Араць
азілы стары ўдз ужо не мо-
жа. Бабыня баба, што ў кал-
гасе лепш жыць можна, і
кажа баба дзеду сваю думку:

— Навідаем, дзедка, каня
ў калгасную пуньку. Будзем,
дзедка, лепш жыць мы па-
новому, як Вязімір Ільіч
сказаў, так нам будзе ладней...

— Што ты, баба, падуралася, — та
дзед бабе кажа, — калі хлеба ты па-
лажас, зым з галаду ляжаш. Ой, стара
ты, старая, хто будзе работаш, на нас
старых на абрэх хлеба нам заробіць?

— Эй, ты, дзедка, не тужы будзем й
мы трузіцца, будзем курак мы зчэпны
з каняпелі і з жытца. І заробім, дзедка,
мы бульбы мы пшаніны і не будзем ты
цягацца вожны дзень з каніяна. Яшчэ

ДЗЕД І БАБА

дзедка, атрымаем нават пра-
міроўку, як ім агонім калі
з жыта каня і кароўку.

Прывітаўся дзедка з ба-
байнай гаворцы і стаў разу-
мень лепш, што кажупь на
схотны. Саухаўны на схоты,
чуў ён, старычкіна, як азраа
жывуць у нас без парквы, без
чына. Налумаўся дзедка,
апаж расемяўся, як поп ды з цілхай
папав абарваўся.

— Што ты расемяўся,—кажа баба
дзеду,—пры селенкай галазе конь па-
лязім свету. Як былава ў пачыні мяткі
ды хрысціся, а павяр у клубе спываў-
весеся. Паджылі мы, дзетка, жнупь сваю
марушца, хай жывуць унукі веседа і жу-
на.

Запісана ад калгасніцы В. Каржу-
вай (Хамінічы, Аршанскі раён).

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, ПРАСТОРЫ!

Добры дзень, прасторы,
Добры дзень, сябры,
Весеца ў маея песні
Радасці парыў.
Хай яе разнесыць
Па палях ветры,
Вось гурбой вясёлай
Жаць ідуць дзедчаты,
Запывалай поруч
Едзе трактарыст.
І вясёла песня
І ляпіць узятая
Аж дрыжыць на топаі

Серабреты ліст,
І ляпіць праз вёскі,
Гаралы мінае,
Ей няма граціны,
Ей адырты пунь,
Гэта наша песня
Сталіна ўсёўлае,
Любі ў песнях радаць
Сталіну пасуць.

І. БАЛЫКА,
Вучань з в. Мінулічы, Бабруйскага раён.

КУЛАК

Дык слухайце. Я кулак
вам не казку бу-
ду байць, а бес-
спрачную праўду скажу. А
што гэта праўда, дык паверце ўжо на
маю сіваю барату, лысую галаву, і
так кашаль і панам вабіты каршэнь.
Дзе мне маніць, хопь-бы праўду ўспомніць,
ды расказаць. Я ўжо стары, а кажупь,—
галава дысе, пампы раззе. Наліўна
тое было, але такі ўжо чалавек — зіка
наптае, а дзбро забывае.

Жылі мы тады, каб дык не вельмі што.
З дыка на лапань узбіваліся, ды бодым
босымі халзімі. Мучыліся — гаравалі, а
забра не малі. А ўсё тады, што не было
спрад нас згоны, не было і выгоды. З
усіх двароў азілі толькі Протка і панам
жыў Хітры быў, як чорт, а калі палу-
маць, дык можа і хітрышны за чорта
Усіх ён паз сабе падамаў—такую чала-
век сілу маў.

Неяк пачалі ўсе, як пчола, пра калгас
гудзець, але ніхто ў калгас не ідзе, нашы
мужчыны маўчаць, ды чакаюць—ўсе на
Протку пазіраюць. А ён маўчыць, ды воў-
нам глязіць. Вось прыехаў варшыне за
нас сталіну паславец. Пачаў ён казаць
людзей навучаць, ды ў калгас сабіраць.

Сабралася некалькі гаспадароў, памер-
кавалі пагажнілі, ды ў калгас уступілі.
Абрам Раманьку за старыню, сечпалі
збожжым, сабралі абрую, звалі коней, ды
вымералі калгасныя гоні.

Іду я адыго разу замоў праз лес, а ў
лесце нібы чорт спраўляюць фот. Гулае
па лесе навальніца, гайсае бліскавіца, да

ЛЁН

Запывала:
Эх, ты лён наш, лён кудравы
Лён кудравы, даўганец.

Хор:
Ты расці, расці на славу,
Сіявокі маладзён.

Запывала:
Для дзея ў нас машыны,
Не старонькі ўжо станок.

Хор:
Калісь бабі прылучыне
Праці пёмы худ-лявок.

Запывала:
Мы дзе і мнем і троплем,
Каб дзяржаве добрым здаць.

Хор:
І ў распубіцы советаў
Пяршыштво заваяваць.

Запывала:
Мы пабе так апрацнем,
Любата будзе глядзець.

Хор:
Ты расці, расці на славу,
Сіявокі маладзён.
Запісана ад Хаміні Прасі, 22 г.
інш. калгасніцаў калгаса «Ударніца»
Мозырскага раёна.

ПРОВАДЫ

Ой, мы ўчора да веча
Дзень гулялі,
Мы не русую касту
Препівалі.

Да Аксінію мы не замук
Вылавалі,
Праважалі мы Аксінію
У Маскву — горад,
Ды з Сталіну вялікаму
У годні.

Выхалзіла, свет, Аксінія
За вароты,
Маладая, прыгожая,
Ў новых ботах.

Гаварылі мы Аксіні
Усе разам,
Каб прывет перадала
Ад калгаса.

Запісана ад калгасніцы. Леташмава
Данілы, 25 год, з калгаса «Кому-
нар», Будапашалеўскага раёна.

ПРЫПЕЎКІ ШКОЛЬНІКАЎ

А па хрэне на баросе,
Лісе пажаўцелі,
Мы вучэбні, новы год
Радасна сустраці.

На зялёныхкім луку,
Ды трава калышанца,
На ажно шастой палеце
Дзедым вольна дышціца.

Мы гуляем у футбол,
Мяч па полю коціцца,
Наша партыя і ўрад
Пра дзядей клопатыца.

Мы гуляем у футбол,
Мяч па полю коціцца,
Наша партыя і ўрад
Пра дзядей клопатыца.

Сяду, кнігу пачытаю
Пад зялёнай сьліваю,
Мы ў сваёй распею краіне
Звенема шчасліва.

Даўно сонца ўсцяшло,
І на землю сееціць,
Дзякуй вам, таварыш Сталін,
Мы—прымосім—дзепі.

В. Грышановіч, вельская НСШ,
Полцацкага раёна.

ДЗЯВОЧЫЯ ПРЫПЕЎКІ АБАРОННЫЯ

Параво пунчае бару,
На парожнышны блыжы.
Сабірайнеся, рабціны,
У Красну Армію служыць.

Ты вінтоўку добра чысты,
Яе рупна лаглая,
У буюжыў страляй доўга
І прамаку не давай.

Пішы мілы: скопа будзе,
Многа граматы забудзе.
Ён лікі артыларыст,
Будзе доўга трактарыст.

Дарымыўнікі страляюць,
А мой мілы ўпералі,
Я ў салочы пачалаю,
Пастраляеш — прыхалі.

Не вінуў-жа мяне, мілы,
Што крыху спазнілася,
Палы дзень я ды з вінтоўкі,
Усё страляць вучылася.

Гаварылі, што ў мілага
Есць павяр абновачка
Ды не протая абнова —
Са штыхом вінтоўкачка

З таго часу, як не стала ў нас Віп-
неся Проткі, дык ва ўсім у нас добрыя
ўмалоткі. Калі-б гэта калгаснікі і му-
жык разам узяліся за гужы, ды ўсё чэр-
ней і кулакоў аперавалі, талы-б і біты
не малі, а жылі-б гожа, багата, ды пры-
гожа, як мы ў нашым калгасе.

Запісана ад дзедка Каняпелна, 67 г.
(калгас імя Варашылава, Чэрвенскага
раёна).

